

SDG Localization: ท้องถิ่นเข้มแข็งสู่รากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) คือเป้าหมายระดับโลก (Global Goals) ที่ประกาศโดยองค์การสหประชาชาติเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๑๕ โดยมุ่งจัดความยากจน ปกป้องสิ่งแวดล้อม และสร้างความเจริญให้กับสังคมโลกโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังภายในปี ค.ศ. ๒๐๓๐

แม้ว่า SDGs จะเป็นเป้าหมายที่สำคัญระดับโลกและมีการวางแผนนโยบายการพัฒนาในระดับชาติ แต่การจะเดินไปถึงเป้าหมายเหล่านั้นก็จำเป็นต้องอาศัยแรงขับเคลื่อนจากท้องถิ่นเช่นกัน แนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับพื้นที่ หรือ SDG Localization จึงมีความสำคัญในฐานะฟันเฟืองหลักของการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะในแต่ละพื้นที่ย่อมมีเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความท้าทายที่แตกต่างกัน ความร่วมมือระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับปัญหา จะสามารถสะท้อนความต้องการของชุมชนโดยตรงและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุด

หัวใจหลักของ SDG Localization คือการร่วมดำเนินการในระดับชุมชนและท้องถิ่น ต่อเนื่องจากการดำเนินการในระดับประเทศ ซึ่งต้องอาศัยชุมชนที่มีความเข้มแข็ง คำถามสำคัญคือ เราจะสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้อย่างไร? ผู้เขียนเชื่อว่ามีหลากหลายแนวทางที่จะสามารถนำพาให้เราบรรลุเป้าประสงค์ของการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ หนึ่งในแนวทางสำคัญที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางก็คือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) ซึ่งเป็นหลักการที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนเป็นศูนย์กลาง สร้างสมดุลระหว่างมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นแนวทางขับเคลื่อนประเทศไทยมาอย่างยาวนาน

นอกจากหลัก SEP ที่มีบทบาทสำคัญ วันนี้ผู้เขียนจึงอยากนำท่านผู้อ่านมารู้จักอีกหนึ่งแนวทางที่มีการนำไปปรับใช้ในหลายพื้นที่ คือหลักการ 4 ข้อที่ Global Taskforce of Local and Regional Governments และโครงการตั้งถิ่นฐานมนุษย์แห่งสหประชาชาติ (United Nations Human Settlement Programme: UN Habitat) ได้นำเสนอไว้เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๒๒^๑ มีใจความสำคัญดังนี้

๑. Awareness-Raising สร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับเป้าหมาย แนวทาง และผลประโยชน์ของการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับประชาชนและหน่วยงานในระดับท้องถิ่น เพราะ SDGs เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของทุกคนในสังคม
๒. Advocacy การบูรณาการมุมมองและความคิดเห็นส่วนท้องถิ่นเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในระดับชาติ เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันกับกระบวนการพัฒนา

^๑ Global Taskforce of Local and Regional Governments และ UN Habitat. (๒๕๖๕). *แผนที่นำทางเพื่อการพัฒนา SDGs ในระดับพื้นที่: การดำเนินการ และการติดตามผล* [Roadmap for localizing the SDGs: Implementation and monitoring at subnational level].

ในภาพรวมของประเทศ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถนำเสนอประสบการณ์การพัฒนาจริงในพื้นที่เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนอื่น ๆ ด้วย

๓. Implementation การนำนโยบายไปปฏิบัติจริง โดยสามารถทำได้หลายแนวทางตามลำดับความสำคัญและความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมศักยภาพชุมชนควบคู่กับสร้างกลไกการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งรัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมโดยเป็นไปอย่างสมดุลและโปร่งใส เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในระยะยาว
๔. Monitoring การติดตามและประเมินผล เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่น และสามารถสร้างฐานข้อมูลที่อำนวยความสะดวกในการสะท้อนผล การดำเนินงานและการวางแผนการพัฒนาในอนาคต

หนึ่งในพัฒนาการที่สำคัญของไทยซึ่งตอบโจทย์การพัฒนาในระดับพื้นที่ คือ “โครงการ Strengthening SDG Localization in Thailand” เป็นความร่วมมือระหว่างกระทรวงมหาดไทย (มท.) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และสหภาพยุโรป (EU) ที่ต้องการเร่งให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมด้วยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับ

จะเห็นได้ว่า การนำพาประเทศไปสู่เส้นทางของการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัย “ความเข้มแข็งจากข้างใน” นั่นคือศักยภาพของชุมชน หน่วยงานเล็ก ๆ ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการผลักดัน SDGs ในระดับโลก แต่กว่าจิ๊กซอว์ตัวเล็กจะต่อรวมกันเป็นภาพใหญ่ที่สมบูรณ์ได้ ชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีการเรียนรู้ร่วมกันและบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน สังคม เพื่ออนาคตที่ยั่งยืนร่วมกัน

“การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องสร้างพลังให้ชุมชนในท้องถิ่น เพราะท้องถิ่นที่เข้มแข็งคือรากฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืน”

ชนากานต์ วิจิตร

นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ฝึกปฏิบัติงานที่กองกิจการการพัฒนา กรมองค์การระหว่างประเทศ

ระหว่างวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ - ๘ มีนาคม ๒๕๖๗